

BÖLÜM 70

VİRAL DÖKÜNTÜLÜ HASTALIKLAR

Nazife Duygu DEMİRBAŞ¹

Viral hastalıklarda basit yüzeysel döküntü veya döküntüye ağır sistemik bulguların eşlik ettiği klinik tablolar görülebilir. Döküntünün morfolojisi, dağılımı ve yerleşim yeri tanınasal önem taşır.

KIZAMIK (RUBEOLA)

Kızamık; tüm dünyada yaygın olan, özellikle çocukluk çağında görülen, oldukça bulaşıcı viral bir hastalıktır. Enfeksiyon; ateş, halsizlik, öksürük, nezle, konjonktivit ve döküntü ile karakterizedir.

Etyoloji

Kızamık virusu, *Paramiksoviridae* ailesinin, *Morbilivirüs* genusunda yer alan, tek zincirli bir RNA virusudur. Tek antijenik tipi olduğundan enfeksiyon geçirildiğinde ömür boyu bağışıklık kazanılır¹.

Bulaş ve Patogenez

Kızamık son derece kolay bulaşabilen hastalıklardan birisidir. Hastalığı geçirmemiş kişilerin, hasta olgularla teması sonrası ortalama atak hızı %75 olarak saptanmıştır. Hastalık enfekte kişilerin respiratuvar sekresyonlarından oluşan aerolize partiküllerle ya da konjonktiva yoluyla bulaşır. Bulaş temastan sonra 7.-10. günlerde başlar, döküntülerin 4.-6.gününe kadar devam eder. Bulaştırıcılık en fazla prodromal dönemdedir^{1,2}.

Virus temelde solunum sistemi epitelini tutar. İnkübasyon döneminde respiratuvar epitele invaze olur ve replike olmaya başlar. Temastan 2-3 gün sonra hücreden hücreye yayılmaya ve bölgesel lenf nodlarında çoğalmaya başlar (primer viremi). Enfekte hücrelerin birbirleriyle füzyonu sonucu ortaya çıkan Warthin-Finkeldey dev hücreleri kızamık için patognomiktir. Bu hücrelerde intrasitoplazmik ve intranükleer inklüzyonlar görülebilir. Replikasyon sonucu 5.-7. günlerde sekonder viremi gerçekleşir, virüsün tüm organlara ve dokulara yayılımı sonucu prodromal bulgular görülme-ye başlar^{2,3}.

Epidemiyoloji

Rutin aşılamanın uygulanmasıyla kızamık epidemiyolojisinde dramatik bir değişim görülmüştür. Kızamık aşılmasına ilk olarak 1963 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde başlanmıştır. Yeterli bağışıklık sağlayamadığından ölü inaktif aşının kullanımına son verilmiş, canlı-atenüe aşı uygulanmaya başlamıştır. Vaka sayısı canlı atenüe aşının kullanıma girmesiyle birlikte yaklaşık % 99 azalmıştır⁴.

Türkiye'de kızamık aşı uygulaması 1970 yılında başlamıştır. 1989 yılından bu yana bildirilen olguların %90-95'i 15 yaş altındadır. Zaman zaman aşılama oranlarında azalma ve aşı başarısızlığı gibi nedenlerle kızamık tanısında artış görülmektedir⁵.

¹ Uzman Doktor, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi Mehmet Akif Ersoy Göğüs ve Kalp Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, naz_dyg@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Moss WJ. Measles. *Lancet*. 2017;390(10111):2490-2502. doi:10.1016/S0140-6736(17)31463-0
2. Kliegman RM, Behrman RE, Jenson HB, Stanton BMD. *Nelson Textbook of Pediatrics E-Book*. Elsevier Health Sciences; 2007.
3. Maldonado YA. Rubeola virus (measles and subacute sclerosing panencephalitis)[Chapter 227]. *Princ Pract Pediatr Infect Dis 3rd ed Philadelphia, PA Elsevier Churchill Livingstone*. 2008:1120-1126.
4. Plotkin SA, Daum RS, Giebink GS, et al. Measles: reassessment of the current immunization policy. *Pediatrics*. 1989;84(6):1110-1113.
5. Henderson DA, Dunston FJ, Fedson DS, et al. The measles epidemic: the problems, barriers, and recommendations. *Jama*. 1991;266(11):1547-1552.
6. Feigin RD. *Feigin & Cherry's Textbook of Pediatric Infectious Diseases/Feigin and Cherry's Textbook of Pediatric Infectious Diseases*. Saunders/Elsevier; 2009.
7. Griffin DE, Bellini WJ. Measles virus. *Fields virology*. 1996:1267.
8. Koplik spots in measles - UpToDate. <https://www.uptodate.com/contents/image?topicKey=ID%2F3021&view=machineLearning&search=koplik§ionRank=1&imageKey=ID%2F57571&rank=1~6&source=machineLearning&sp=0>. Accessed February 27, 2020.
9. Truncal rash in measles - UpToDate. <https://www.uptodate.com/contents/image?topicKey=ID%2F3021&view=machineLearning&search=measles§ionRank=2&imageKey=ID%2F57093&rank=1~150&source=machineLearning&sp=0>. Accessed February 27, 2020.
10. Bellini WJ, Helfand RE. The challenges and strategies for laboratory diagnosis of measles in an international setting. *J Infect Dis*. 2003;187(Supplement_1):S283-S290.
11. Nandy R, Handzel T, Zaneidou M, et al. Case-fatality rate during a measles outbreak in eastern Niger in 2003. *Clin Infect Dis*. 2006;42(3):322-328.
12. Prevention C for DC and. Epidemiology and prevention of vaccine-preventable diseases: the pink book. *Diphtheria*. 2009;11.
13. Huiming Y, Chaomin W, Meng M. Vitamin A for treating measles in children. *Cochrane Database Syst Rev*. 2005;4:CD001479.
14. For Healthcare Professionals - Diagnosing and Treating Measles | CDC. <https://www.cdc.gov/measles/hcp/index.html>. Accessed February 21, 2020.
15. *Response to Measles Outbreaks in Measles Mortality Reduction Settings Immunization, Vaccines and Biologicals*; 2009. www.who.int/vaccines-documents/. Accessed February 21, 2020.
16. Pal G. Effects of Ribavirin on measles. *J Indian Med Assoc*. 2011;109(9):666-667.
17. Gershon AA. *Rubella Virus (German Measles)*. <http://www.immunize.org/photos/rubella-photos.asp>. Accessed February 21, 2020.
18. Hess AF. German measles (rubella): An experimental study. *Arch Intern Med*. 1914;XIII(6):913-916. doi:10.1001/archinte.1914.00070120075007
19. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Progress toward elimination of measles and prevention of congenital rubella infection--European region, 1990-2004. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*. 2005;54(7):175-178. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15729220>. Accessed February 21, 2020.
20. Best J. M. 2007. Rubella. In: *Seminars in Fetal & Neonatal Medicine. Science Direct*. Vol 12. ; :182-192.
21. Control C for D, (US) P, Control NIP (Centers for D, Prevention). *Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases*. Department of Health & Human Services, Public Health Service, Centers for ...; 2005.
22. Rubella rash - UpToDate. <https://www.uptodate.com/contents/image?topicKey=ID%2F8301&view=machineLearning&search=rubella§ionRank=1&imageKey=ID%2F61263&rank=1~150&source=machineLearning>. Accessed February 27, 2020.
23. Duszak RS. Congenital rubella syndrome-major review. *Optometry*. 2009;80(1):36-43. doi:10.1016/j.optm.2008.03.006
24. Reef SE, Plotkin S, Cordero JF, et al. Preparing for Elimination of Congenital Rubella Syndrome (CRS): Summary of a Workshop on CRS Elimination in the United States. *Clin Infect Dis*. 2000;31(1):85-95. doi:10.1086/313928
25. Zuckerman AJ. *Principles and Practice of Clinical Virology*. John Wiley & Sons; 2009.
26. Dimech W, Panagiotopoulos L, Marler J, Laven N, Leeson S, Dax EM. Evaluation of three immunoassays used for detection of anti-rubella virus immunoglobulin M antibodies. *Clin Diagn Lab Immunol*. 2005;12(9):1104-1108.
27. Anderson LJ. Role of parvovirus B19 in human disease. *Pediatr Infect Dis J*. 1987;6(8):711-718.
28. Woolf AD, Campion G V, Chishick A, et al. Clinical manifestations of human parvovirus B19 in adults. *Arch Intern Med*. 1989;149(5):1153-1156.
29. Scroggie DA, Carpenter MT, Cooper RI, Higgs JB. Parvovirus arthropathy outbreak in southwestern United States. *J Rheumatol*. 2000;27(10):2444-2448.
30. Medline * Abstract for Reference 24 of "Clinical manifestations and diagnosis of parvovirus B19 infection" - UpToDate. <https://www.uptodate.com/contents/clinical-manifestations-and-diagnosis-of-parvovirus-b19-infection/abstract/24>. Accessed February 21, 2020.
31. Young NS, Brown KE. Parvovirus B19. *N Engl J Med*. 2004;350(6):586-597.

32. Erdman DD, Usher MJ, Tsou C, et al. Human parvovirus B19 specific IgG, IgA, and IgM antibodies and DNA in serum specimens from persons with erythema infectiosum. *J Med Virol.* 1991;35(2):110-115.
33. Koch WC. Parvovirus B19. *Nelson Text Pediatr.* 2000:1094-1097.
34. Cherry JD. Roseola infantum (exanthem subitum). *Textb Pediatr Infect Dis.* 1987:1842-1845.
35. Asano Y, Yoshikawa T, Suga S, et al. Clinical features of infants with primary human herpesvirus 6 infection (exanthem subitum, roseola infantum). *Pediatrics.* 1994;93(1):104-108.
36. Kimberlin DW. *Red Book: 2018-2021 Report of the Committee on Infectious Diseases.* American academy of pediatrics; 2018.
37. de Oliveira Vianna RA, de Oliveira SA, Camacho LAB, et al. Role of human herpesvirus 6 infection in young Brazilian children with rash illnesses. *Pediatr Infect Dis J.* 2008;27(6):533-537.
38. Tremblay C, Brady MT. Roseola infantum (exanthem subitum). *U Torchia MM, ur UpToDate UpToDate, Waltham, MA.* 2015.
39. Doğanay M, EA M. Topçu AW, Söyletir G, Doğanay M, eds. *Enfeksiyon Hast ve Mikrobiyolojisi İstanbul Nobel Tıp kitabevleri.* 2008:802-897.
40. Straus SE, Ostrove JM, Inchauspe G, et al. Varicella-zoster virus infections: biology, natural history, treatment, and prevention. *Ann Intern Med.* 1988;108(2):221-237.
41. Wharton M. The epidemiology of varicella-zoster virus infections. *Infect Dis Clin.* 1996;10(3):571-581.
42. Heininger U, Seward JF. Varicella. *Lancet.* 2006;368(9544):1365-1376.
43. Rash of primary varicella - UpToDate. <https://www.uptodate.com/contents/image?topicKey=ID%2F8284&view=machineLearning&search=varicella§ionRank=1&imageKey=ID%2F5533&rank=1~150&source=machineLearning&sp=0>. Accessed February 27, 2020.
44. Yawn BP, Saddier P, Wollan PC, Sauver JLS, Kurland MJ, Sy LS. A population-based study of the incidence and complication rates of herpes zoster before zoster vaccine introduction. In: *Mayo Clinic Proceedings.* Vol 82. Elsevier; 2007:1341-1349.
45. Herpes zoster rash 1 PI - UpToDate. https://www.uptodate.com/contents/image/print?imageKey=PI%2F50627~PI%2F66249&topicKey=-PI%2F4023&search=varicella-zoster-virus-&source=see_link. Accessed February 21, 2020.
46. Dworkin RH, Johnson RW, Breuer J, et al. Recommendations for the management of herpes zoster. *Clin Infect Dis.* 2007;44(Supplement_1):S1-S26.
47. Herpes zoster rash A - UpToDate. <https://www.uptodate.com/contents/image?topicKey=ID%2F8327&view=machineLearning&search=herpes+zoster+picture§ionRank=1&imageKey=ID%2F52440&rank=1~150&source=machineLearning&sp=0>. Accessed February 27, 2020.
48. Lesko SM, O'Brien KL, Schwartz B, Vezina R, Mitchell AA. Invasive group A streptococcal infection and nonsteroidal antiinflammatory drug use among children with primary varicella. *Pediatrics.* 2001;107(5):1108-1115.
49. Belay ED, Bresee JS, Holman RC, Khan AS, Shahriari A, Schonberger LB. Reye's syndrome in the United States from 1981 through 1997. *N Engl J Med.* 1999;340(18):1377-1382.
50. Health CA for D and T in. Acyclovir versus valacyclovir for herpes virus in children and pregnant women: a review of the clinical evidence and guidelines. *CADT Rapid Response Reports.* 2014.
51. Balfour Jr HH, Edelman CK, Anderson RS, et al. Controlled trial of acyclovir for chickenpox evaluating time of initiation and duration of therapy and viral resistance. *Pediatr Infect Dis J.* 2001;20(10):919-926.
52. Diseases C on I. Prevention of varicella: recommendations for use of varicella vaccines in children, including a recommendation for a routine 2-dose varicella immunization schedule. *Pediatrics.* 2007;120(1):221-231.
53. Türkiye EKMUD - Erişkin Bağışıklama Rehberi - EKMUD. <https://www.ekmud.org.tr/haber/264-turkiye-ekmud-eriskin-bagisiklama-rehberi>. Accessed February 21, 2020.